

Manual de modelos de intervención en trabajo social

María del Valle Medina Rodríguez i Gloria Álvarez Bernardo (Coords.).
Madrid: Dykinson, 2025. 315 p.

Gabriela Estefanía Vásquez-Peña¹

ORCID: 0009-0004-2557-9941

Per citar: Vásquez-Peña, Gabriela Estefanía. (2026). [Ressenya del llibre *Manual de modelos de intervención en trabajo social*, de María del Valle Medina Rodríguez i Gloria Álvarez Bernardo (Coords.)]. *Revista de Treball Social*, 230, 255-258. <https://doi.org/10.32061/RTS2026.230.13>

Les persones que vulguin aproximar-se a l'àmbit del treball social (tant des de la recerca, la formació o la pràctica professional) necessitaran un epítom que orienti de manera clara i didàctica la comprensió dels seus principals models d'intervenció. El present *Manual de modelos de intervención en trabajo social*, objecte d'aquesta ressenya, es presenta amb el propòsit de sistematitzar els principals models d'intervenció que configuren aquest camp disciplinari contemporani. Aquesta obra col·lectiva ha estat coordinada per María del Valle Medina Rodríguez i Gloria Álvarez Bernardo, i editada a Madrid, per l'editorial Dykinson l'any 2025.

Més enllà de la seva vocació didàctica, l'obra se situa com una cartografia del treball social actual, en la qual convergeixen tradicions teòriques, enfocaments metodològics i posicionaments epistemològics diversos. En aquest sentit, no es limita a oferir una recopilació tècnica de models, sinó que permet observar (de manera més o menys explícita) les tensions, continuïtats i divergències que travessen la disciplina en l'actualitat.

Des d'una primera aproximació, el manual articula una proposta estructurada al voltant de tres grans dimensions: els fonaments teòrics del treball social, els models clàssics d'intervenció i diversos enfocaments crítics diferenciats. No obstant això, més enllà de la descripció, es pot interpretar com un espai per posar en joc una tensió central, la coexistència entre un treball social de caire tècnic, orientat a la intervenció individual i l'adaptació, i un treball social crític per comprendre i transformar les condicions estructurals que produeixen desigualtats. En aquest sentit, una de les aportacions més rellevants del manual resideix en l'esforç que fa per vincular teoria i pràctica, superant-ne la separació tradicional i assenyalant la necessitat de fonamentar les intervencions en marcs teòrics i com cada model configura una determinada concepció del problema social, del subjecte d'intervenció i del rol professional. Així, no es tracta únicament

---

1 Universidad de Granada. gabrielavp@ugr.es

d'“aplicar tècniques”, sinó de comprendre que tota pràctica està travessada per supòsits epistemològics i polítics.

En els models d'intervenció de caràcter més clàssic s'observa una orientació cap a l'àmbit individual o familiar, en què el problema tendeix en grau més alt a definir-se més en termes de desajust, disfunció o dificultat en l'adaptació. Aquests enfocaments aporten eines operatives clares i metodologies estructurades que resulten especialment útils en contextos institucionals, oferint una base tècnica que ha contribuït històricament a la professionalització del treball social. No obstant això, el manual també permet identificar les seves limitacions davant d'anàlisis estructurals, o en intervencions centrades en la modificació de conductes o en l'enfortiment d'habilitats individuals, i poden derivar en pràctiques assistencials o adaptatives.

Davant d'aquesta tradició, el manual incorpora una sèrie de models crítics que suposen un gir significatiu en la manera de concebre la intervenció social. Models i enfocaments descoloniais, feministes, eco-socials, antiopressius o marxistes introdueixen lectures transversals de les problemàtiques, inclinant-se a situar al centre el sistema patriarcal, capitalista, andro-antropocèntric i occidentalista. No només s'amplia així el camp d'anàlisi, sinó que permet qüestionar les bases mateixes sobre les quals s'ha construït el coneixement en treball social.

Particularment interessant resulta la inclusió de l'enfocament eco-social, ja que permet ampliar el marc d'intervenció més enllà de l'humà, incorporant la relació entre societat, naturalesa i sistemes de vida. Aquest enfocament proposa un desplaçament des de l'antropocentrisme cap a perspectives biocèntriques o relacionals, en què el benestar humà s'entén com a inseparable de la sostenibilitat ecològica. Així mateix, tal com es presenta aquest enfocament, podria beneficiar-se d'una problematització més gran de les dinàmiques de poder que travessen les polítiques ambientals contemporànies. En aquesta línia, aportacions recents des de perspectives descoloniais han evidenciat com moltes de les propostes de transició ecològica s'inscriuen sota un “capitalisme verd”, reproduint lògiques extractivistes sota discursos de sostenibilitat (Sánchez i Matarán, 2025). Aquestes crítiques posen de manifest que la qüestió ambiental no es pot abordar únicament des de marcs tècnics o ètics, sinó que requereix una anàlisi de les relacions de dominació global que configuren la crisi ecològica.

Per tant, són evidents els seus llaços amb l'enfocament descolonial plantejat, amb orígens en diversos contextos del Sud global, que es configura no només com una perspectiva teòrica, sinó com una aposta ètica i política, orientada a qüestionar les matrius històriques i epistemològiques de poder que sostenen la modernitat/colonialitat. Per tant, aquest enfocament opera com un horitzó crític que travessa reconfigurant la pràctica i tensionant les categories tradicionals d'intervenció. Així mateix, com a model podria implicar un risc de simplificació o instrumentalització, en encaixar-lo en lògiques classificatòries pròpies de marcs més tècnics o d'un imperialisme professional.

En aquest context, la intervenció social no es pot entendre al marge dels processos de racialització, despulament, espoli, epistemicidi i explotació que han configurat les desigualtats globals persistents. Dinàmiques que, al seu torn, han estat i són retroalimentades pel sistema capitalista, davant del qual les aportacions marxistes posen en relleu com el mateix treball social ha estat històricament vinculat a funcions institucionals de control i regulació social, especialment en els seus orígens més conservadors, aspecte que comença a ser qüestionat explícitament amb els processos de reconceptualització en Abya Yala. En aquest sentit, una de les seves aportacions principals va ser la introducció d'una dimensió crítica, que des d'aleshores posa en valor la necessària problematització dels fonaments de la disciplina.

En congruència amb això, la coexistència de models i enfocaments no sempre es tradueix en un diàleg real entre aquests, ni en les seves possibilitats d'articulació, la qual cosa es podria interpretar com una certa fragmentació del camp. Evidenciant, així, la necessitat d'interacció entre els diferents enfocaments crítics, perquè tant el capitalisme com el racisme i el patriarcat (en al·lusió als enfocaments feministes) no són sistemes separats, sinó que operen com una estructura interconnectada de dominació i requereixen promoure de manera conjunta i urgent la transversalitat, enfront dels escenaris actuals que ens reclamen evidenciar com actua el "patriarcat capitalista imperialista supremacista blanc", assenyalat per hooks (1994). Així, aquests enfocaments introdueixen una ruptura més profunda que la mera ampliació de l'objecte d'intervenció: interpel·len les mateixes bases epistemològiques del treball social, qüestionant quins coneixements es legitimen, des d'on es produeix la intervenció i a qui serveix.

Així com la seva estructura facilita una lectura pedagògica i l'aplicació dels models, atesa la capacitat que té per traduir conceptes complexos en propostes aplicades, també convida a problematitzar la fragmentació implícita entre models, obrint la necessitat d'avançar cap a un enfocament sociocrític i marcs més híbrids i situats, capaços de respondre a contextos marcats per la recrudescència de polítiques neoconservadores i pràctiques burocràtiques racistes. En aquest escenari, l'obra aporta una base significativa per a formació, recerca i pràctica, però sobretot pot funcionar com un punt d'inflexió des del qual continuar reflexionant críticament sobre la disciplina, evidenciant que el desafiament no radica únicament en com i amb què intervenir, sinó des de quins llocs teòrics, ètics i polítics s'enuncien els models d'intervenció en treball social davant dels desafiaments moderns i contemporanis.

Referències bibliogràfiques

hooks, bell. (1994). *Teaching to transgress: Education as the practice of freedom*. Routledge.

Sánchez Contreras, Josefa, i Matarán Ruiz, Alberto. (2025). *Colonialismo verde y racismo ambiental: Narrativas descoloniales ante el fascismo*. Akal.